

IX Konferencja Krakowska „Polska regionów – Polska miast”

KONFERENCJE KRAKOWSKIE

– małopolski głos w sprawach ważnych dla Europy i Polski

Konferencje Krakowskie dotyczą problemu istotnego dla każdego wymiaru życia publicznego. Od polityki rozwoju polskich miast i wsi, poprzez relacje samorządu terytorialnego z władzą centralną, aż po zasadnicze pytania o przyszłość i zagrożenia Europy – mówił podczas otwarcia IX Konferencji Krakowskiej Marszałek Województwa Małopolskiego Jacek Krupa. Zapraszając do dyskusji, zachęcił uczestników konferencji do dzielenia się dobrymi doświadczeniami wynikającymi z tradycji samorządności w Polsce.

Na krakowskie spotkanie, organizowane przez Województwo Małopolskie już dziewiąty raz, przyjechało w tym roku kilkudziesięciu ekspertów, naukowców i polityków. Debaty odbyły się 28–29 listopada 2016 roku w pięknych wnętrzach krakowskich Sukiennic przy komplecie publiczności. Konferencja podzielona została na pięć debat tematycznych, poświęconych kolejno: perspektywom i zagrożeniom stojącym przed Europą, relacjom na styku władz samorządowych i rządowych, przyszłości polskiej urbanizacji, polityce miejskiej oraz polityce obszarów wiejskich.

Co dalej z Europą?

Uczestnicy panelu zgodzili się, że Unia Europejska stoi w obliczu poważnego kryzysu, którego podłożem są narastające w państwach członkowskich nastroje eurosceptyczne, a także niekorzystne zjawiska, takie jak Brexit i problemy imigracyjne. – Nikt w Unii Europejskiej nie wie, co stanie się jutro – dobitnie podsumował te wątpliwości poseł do Parlamentu Europejskiego Jan Olbrycht. Wtórował mu prof. Roman Kuźniar, wyrażając obawę, że w nieodległej przyszłości struktury europejskie zostaną być marginalizowane. O powrocie do Europy wartości mówił poseł Władysław Kosiniak-Kamysz: – *Proponuję powrót do Europy zbudowanej na trzech wzgórzach: greckim Akropolu, który dał nam kulturę antyczną, rzymskim Kapitolu, który dał nam prawo i zasady, a także na jerozolimskiej Gólgocie, która dała nam wartości chrześcijańskie. Odejście od tych zasad spowodowało degrengoladę – stwierdził poseł. O metodach wyjścia z kryzysu mówił senator Bogdan Kliuch: – *Najlepszą metodą na wyjście z kryzysu jest ucieczka do przodu. Nie da się już zrobić tego pod hasłem „Więcej Eu-**

Jacek Krupa

Marszałek Województwa Małopolskiego

Siłą samorządu nie są procedury, ale jego kadra

Samorządy regionalne odegrały fundamentalną rolę w rozwoju wszystkich obszarów życia społeczno-gospodarczego kraju. Minęło właśnie 18 lat od ich utworzenia – były to lata ogromnego rozwoju województw. Małopolska nie jest tym samym regionem, którym była 18 lat temu – pozytywne zmiany widać w każdej dziedzinie.

Wysoka pozycja samorządów to dowód na to, że polityka finansowa, ekonomiczna i wszystkie zadania realizowane przez samorząd regionalny są oceniane jako bardzo bezpieczne, odpowiedzialne i stabilne. Mamy najwyższy stopień zaufania spośród wszystkich instytucji publicznych, jesteśmy związani z mieszkańcami, analizujemy naszą gospodarkę tutaj, na tym najniższym poziomie. Taką politykę się sprawdziła.

Małopolska ma ponad 3,3 mln mieszkańców, można powiedzieć, że nasz region podobny jest do małego państwa. Zarządzanie taką strukturą wymaga nie tylko umiejętności podejmowania decyzji strategicznych, ale przede wszystkim znakomitych pracowników – a przez 18 lat udało się stworzyć naprawdę profesjonalnie oraz sprawnie działający zespół. Sukces pozyskiwania środków unijnych w poprzedniej i obecnej perspektywie to także sukces urzędu marszałkowskiego i pracowników, będących ekspertami w tej dziedzinie. Staramy się zawsze być blisko mieszkańców i służyć im ekspercką wiedzą oraz sprawną obsługą – co w połączeniu z kreatywnością i przedsiębiorczością Małopolan owocuje codziennymi sukcesami naszego regionu.

ropy wszędzie”, ale uwzględniając sfery, w których trzeba liczyć na akceptację Europejczyków. Wymienił wśród nich politykę zagraniczną, bezpieczeństwo i obronę, a także politykę azylową. Włodzimierz Cimoszewicz wyraził nadzieję, że Europa będzie zdolna do wypracowania wiarygodnego przywództwa. – Trudne sytuacje rodziły nowych przywódców, którzy potrafili odegrać rolę, jaką im historia napisała – mówił. Prof. Witold Orłowski zauważył, że Unia miała zapewnić Europie bezpieczeństwo i dostatek. – Ten proces ustanie, kiedy polityka wspólnotowa przestanie realizować te podstawowe cele – ostrzegął.

Centrum a samorząd – twórcze napięcie

– *Powinniśmy głośno, wyraźnie i bez kompleksów mówić, jak samorząd jest ważny – mówiła do zebranych Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbieta Polak. Jak zauważyła, opiniowana obecnie Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju całkowicie odwraca rząd od samorządu. O wpływie centralizacji w Polsce mówił także prof. Stanisław Mazur z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Prof. Mirosław Stec,*

współautor założeń reformy administracyjnej w 1999 roku przyznał, że ponowne sprowadzenie samorządu do roli wykonawcy drobnych zadań spowoduje jego uwstecznienie. Dobrą opinię wystawił samorządom Krzysztof Kwiatkowski, prezes Najwyższej Izby Kontroli. – Administracja samorządowa lepiej i taniej realizuje zadania niż administracja rządowa. Powołał się przy tym na przeprowadzone w urzędach marszałkowskich kontrole dotyczące realizacji regionalnych programów operacyjnych – wypadły one bardzo dobrze. – Samorząd wojewódzki ma już za sobą egzamin dojrzałości. Zdał go na piątkę z minusem – ocenił.

Przyszłość polskiej urbanizacji

W Polsce mamy nakładające się na siebie niekorzystne zjawiska urbanizacyjne – stwierdzili uczestnicy panelu poświęconego kwestiom urbanizacji: to proces suburbanizacji, czyli gwałtownego rozlewania się miast bez przyrostu liczby ich ludności. Na proces budowania domów na obszarach podmiejskich nakłada się proces reurbanizacji – odnowy miast, co w przypadku miast przemysłowych staje

Wojciech Kozak

Wicemarszałek Województwa Małopolskiego

Małopolska – dobre przykłady, dobre perspektywy

Małopolska wieś ma ogromny potencjał. Naszą potęgą są gospodarstwa rodzinne, wysoki poziom wykształcenia, a także aktywność i operatywność mieszkańców.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój regionu jest mobilność. Wraz z poprawą infrastruktury drogowej i dzięki gęstej sieci dróg, w której powstaniu samorząd województwa miał także olbrzymi udział, pokonywanie znacznych odległości nie jest problemem. Sprzyja temu również dynamiczny rozwój sieci kolejowej, np. Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej z Miechowa, która znacząco przybliżyła północ regionu do metropolii krakowskiej, a dzięki temu ułatwiła dostęp do lepszego zatrudnienia i edukacji.

Nie wyobrażam sobie, zwłaszcza w Małopolsce, gdzie mamy 280 tys. gospodarstw, z czego ok. 200 tys. jest typowo aktywnych, by samorządy, począwszy od szczebla wojewódzkiego, nie wspomagały ich w tej działalności. Lata 2014–2020 muszą zostać dobrze wykorzystane, bo to ostatnia szansa dla polskiej wsi i polskiej przedsiębiorczości na skorzystanie z unijnych dofinansowań. To jedyna alternatywa dla gmin z województw o rozdrobnionej formie własności i produkcji drobnotowarowej.

To jest przyszłość Małopolski – turystyka i przetwórstwo, a nie tylko produkcja, dlatego jako samorząd województwa bardzo aktywnie wspieramy nowe rozwiązania dla obszarów wiejskich.

się problemem wymagającym ogromnych nakładów infrastrukturalnych. Jednocześnie obserwujemy jeszcze jedną tendencję – proces wycludniania się małych miast. Jak ocenił prof. Andrzej Gałazka, migracje z małych miast mogą doprowadzić do upadku nawet 20 proc. z nich. Urbanista Marek Wiland zauważył, że w Polsce mamy zbyt duże rezerwy terenów pod zabudowę, których inwestorzy nie są w stanie zagospodarować. Według Jakuba Pietruszewskiego z Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego taką sytuację uzdroziłoby wprowadzenie opłaty od nieskonsumowanego prawa do zabudowy.

Polityka miejska – polityka wobec miast

W jaki sposób pomóc miastom, by nie upadły? Jak budować metropolie, by spełniały swoje funkcje wobec mieszkańców? Na te pytania szukali odpowiedzi uczestnicy panelu poświęconego polityce miejskiej. Paneliści zgodzili się, że problematyka miejska była dotąd marginalizowana w Unii Europejskiej i w Polsce obserwujemy obecnie rezultaty takiej polityki. Zdaniem prof. Pawła Swianiewicza konieczne jest stworzenie instytucji samorządu na poziomie obszaru metropolitalnego. Prof. Jacek Szlachta zwrócił uwagę na zanikające znaczenie mniejszych miast. – Tylko wzmacniając mniejsze ośrodki jesteśmy w stanie zadbać o ich spójność polityczną i kulturową – mówił. Dr Piotr Żuber (Ministerstwo Rozwoju) zaprezentował główne założenia nowego modelu polityki regionalnej przewidzianego do wdrożenia po 2020 roku. Przewiduje on obecność wymiaru terytorialnego we wszystkich politykach krajowych od wsparcia innowacyjności, poprzez infrastrukturę, po politykę kształtowania zasobów ludzkich.

Polska wieś – sfera dynamicznych zmian?

W jaki sposób wieś wpływa na rozwój cywilizacyjny kraju? Czy dotacje UE mają znaczenie dla tempa rozwoju wsi? Czy jest możliwa modernizacja bez dezagryzacji i urbanizacji? Co

dałoby włączenie wsi i jej mieszkańców do ogólnego systemu prawnego? Między innymi te pytania były punktem wyjścia do dyskusji prowadzonej w ostatnim panelu. Choć paneliści zgodnie przyznali, iż na wsi w ostatnich latach zaszły spektakularne zmiany, zwrócili jednocześnie uwagę na istniejące od czasów zaborów uwarunkowania dynamiki zmian na terenach wiejskich, obejmujące infrastrukturę czy specyfikę produkcji rolnej. Jak zauważyła prof. Monika Stanny, polska wieś, choć dokonała ogromnego postępu w wielu dziedzinach, modernizuje się bardzo powoli. Wpływa na to struktura zatrudnienia na wsi, która opóźnia postęp cywilizacyjny. Czynnikiem rewolucyjnym dla polskiej wsi jest dezagryzacja, czyli występowanie na terenach wiejskich innych funkcji poza rolniczą. Zdaniem Posła do Parlamentu Europejskiego Jarosława Kalinowskiego Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej daje szansę na zachowanie różnorodności na terenach wiejskich. Dużym problemem, z którym borykają się polscy rolnicy jest udział w łańcuchu dostaw żywności. Stworzenie systemu zachęt łączenia produkcji rolnej z przetwórstwem pozwoliłoby rolnikom na zwiększenie efektywności. Poseł Ryszard Wilczyński za największe zagrożenie urbanizacyjne wsi uznał źle prowadzone procesy zabudowy terenów wiejskich. Jego zdaniem w Polsce dominuje teraz urbanizacja łanowa, którą można określić „koszmarem, z którym przejdziemy do historii urbanizacji jako przykładem utraty całkowitej kontroli nad zabudową”. Konsekwencją takiej zabudowy jest wymieranie centrów miejscowości i zanikanie jego kulturowej funkcji. Najważniejszym zadaniem stojącym obecnie przed decydentami jest walka o to, by wieś nie zatraciła swego charakteru, bo tylko wtedy będzie konkurencyjna i zachowa swoją odrębność.

Po więcej informacji
zapraszamy na stronę
www.konferencjekrakowskie.pl

Włodzimierz Cimoszewicz

były Prezes Rady Ministrów

Europa potrzebuje silnego przywództwa

W Europie rośnie ryzyko dezintegracji. Państwa, które są gotowe pójść dalej, nie będą czekały na te, które nie chcą albo nie są przygotowane. To jest najważniejsze zagrożenie stojące obecnie przed Unią Europejską.

Choć Unia Europejska nieraz już stała w obliczu poważnych wyzwań, to nigdy nie było ich tyle naraz. Obok pogłębiającego się kryzysu demograficznego i imigracyjnego, nastąpiła także gwałtowna zmiana atmosfery i samopoczucia Europejczyków. Obecna atmosfera wokół UE i w samej Unii pozwala dochodzić do głosu ugrupowaniom o charakterze radykalnym, nacjonalistycznym i populistycznym. By przeciwdziałać takim nastrojom, konieczne jest wzmocnienie wiary samych Europejczyków w powodzenie wspólnych struktur. Trzeba zadać sobie pytanie, czy jesteśmy w stanie nie dać sobie narzucić narracji, która mówi o końcu wspólnoty europejskiej, o dezintegracji i potrzebie powrotu do Europy ojczyzn.

Ryszard Wilczyński

Posel na Sejm RP

Wies może konkurować z miastem tylko zachowując swoją odrębność

Wpływ na rozwój wsi mają trzy czynniki – demografia, dezagryzacja i urbanizacja.

Główną przeszkodą dla modernizacji, czyli unowocześnienia z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego i ładu przestrzennego, jest fałszywe pojmowanie modernizacji jako uwspółcześnienia za wszelką cenę. Wies może konkurować z miastem jedynie poprzez wykorzystanie atutów swej odrębności. Umiażdżenie, unifikacja zabiera taką szansę. Wies to przecież przykład wszelkich dysparytetów: dochodowych, produktywności, ale jeżeli chodzi o jakość życia rozumianą jako satysfakcja z życia, wieś z powodzeniem może konkurować z miastem. To tłumaczy suburbanizację – ze względu na lepszą jakość życia ludzie przenoszą się na wieś.

Modernizację wsi wyklucza brak panowania nad procesem urbanizacji i skutkami przemian demograficznych. Jednym z rozwiązań jest zastąpienie paradygmatu wzrostu paradygmatem dopasowania, czyli prowadzeniem modernizacji pod postacią rewitalizacji i rozwoju wewnętrznego miejscowości.

prof. Piotr Lorens

Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich

Suburbanizacja osłabia miasta i stwarza kłopot gminom

Wśród obserwowanych ostatnio zjawisk urbanizacyjnych, które nie mają jednoznacznie pozytywnego efektu, znajduje się suburbanizacja, czyli przenoszenie się ludności z centrów miast na tereny podmiejskie.

W Polsce obserwujemy fenomen suburbanizacji na skalę, jakiej nie ma nigdzie w Europie. Mamy do czynienia ze zjawiskiem gwałtownego rozlewania się miast, bez przyrostu liczby ludności tych miast. To fenomen, który jeszcze nie jest do końca opisany w sensie statystycznym i z którym rzadko mamy do czynienia w odniesieniu do innych krajów, a w szczególności krajów Europy Zachodniej.

Do najważniejszych wyzwań stojących przed planistami można zaliczyć kwestię ograniczania suburbanizacji. Leży to w interesie samych gmin, które już zaczynają odczuwać skutki takiego zasiedlenia. To kwestie związane przede wszystkim z kosztami infrastruktury.

prof. Grzegorz Gorzelak

Uniwersytet Warszawski

Los kraju zależy od losu jego metropolii

Powstawanie ośrodków metropolitalnych to nie tylko kwestia woli politycznej, ale także umiejętności współpracy na szczeblu regionalnym. To kwestia podjęcia wspólnej odpowiedzialności i przekonania do wspólnego interesu.

Wśród współczesnych ról, jakie stoją przed metropoliami jest rola nauczania, zapewniania rozrywkę, tworzenia wzorców kulturowych i kultury wysokiej. Miejsce Polski w gospodarce globalnej zależy od miejsca, jakie polskie metropolie zajmą w światowej sieci metropolii.

Sam fakt, że metropolizacja rozlewa się na obszary przyłączone do miast, powinien powodować, tak jak to się dzieje w wielu miastach europejskich, pojawienie się zarządu metropolitalnego. Niestety, ten warunek do tej pory istnieje wyłącznie w warstwie deklaracji.

Metropolizacja to wyzwanie zarówno dla samorządów lokalnych, jak i władz centralnych.

Konferencja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020